


Article Arrival : 29/04/2021

Published : 10.06.2021

Doi Number  <http://dx.doi.org/10.26449/sss.3228>Reference  Polat, F. & Baran, G. (2021). "Ergenlerin Arkadaşa Bağlanma Stilleri İle Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin Sınıf Ve Cinsiyet Değişkenleri Açısından İncelenmesi" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:7, Issue:84; pp:2629-2638

# BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN LİDERLİK TARZLARININ İNCELENMESİ<sup>1</sup>

The Investigation Of Physical Education And Sports School Students Of Leadership Style

Ahmet DÜZGÜNCE

Atatürk Üniversitesi, Kış Sportları ve Spor Bilimleri Enstitüsü Doktora Öğrencisi, Erzurum/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2603-5554>

Prof. Dr. Engin GEZER

Kafkas Üniversitesi, Sarıkamış Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kars/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3225-2160>

## ÖZET

Bu çalışmada amaç; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik tarzlarını incelemektir. Araştırmada nicel araştırma yaklaşımı içerisinde yer alan betimsel tarama metodu kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak "Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmaya örneklem olarak Kafkas Üniversitesi Beden Eğitimi Yüksek Okulunda okuyan öğrenciler içerisinde seçkisiz ve kartopu örneklem seçme yöntemi kullanılarak 330 öğrenci dâhil olmuştur. Ölçekten gelen veriler üzerinde SPSS 20.0 bilgisayar paket programı kullanılarak yüzde aritmetik ortalama, ANOVA, Bağımsız Gruplar için t-testi vb istatistiksel analizleri yapılmıştır. Sonuçta; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin "İnsan Kaynaklı Liderlik Tarzı"nı benimsediği, ölçeğe ortalamanın üstünde puan verdiği, cinsiyet değişkeni ile sadece insan kaynaklı liderlik tarzı arasında anlamlı bir farka rastlandığı, diğer liderlik tarzlarında anlamlı bir fark çıkmadığı, öğrencilerin okuduğu bölüm, branşı durumu ile liderlik tarzları arasında anlamlı bir farka rastlanmadığı görülmüştür.

**Anahtar Sözcükler:** Beden Eğitimi, Liderlik Tarzı, Ölçek.

## ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the leadership styles of the students of the School of Physical Education and Sports. In order to analyze the leadership styles of the students of the School of Physical Education and Sports. The "Versatile Leadership Orientations Scale" was used as the data collection tool. 330 students were included in the study using the random sampling method and snowball sampling method among the students studying at Kafkas University School of Physical Education. Statistical analysis of percentage arithmetic mean, ANOVA, t-test for Independent Groups etc. were performed on the data from the scale using the SPSS 20.0 computer package program. Eventually, the students of the School of Physical Education and Sports adopted the "Human Based Leadership Style", scores above average on the scale, there is a significant difference between the gender variable and only human-induced leadership style, there is no significant difference in other leadership styles, it was observed that there was no significant difference between students' department, branch and leadership styles.

**Keywords:** Physical Education, Leadership Style, Scale.

## 1. GİRİŞ

Bilginin sürekli değiştiği ve buna bağlı olarak da teknolojinin geliştiği günümüzde toplumların kendi aralarındaki etkileşim de farklılaşmak mecburiyetinde kalmıştır. Değişen sosyal yapıya bağlı olarak insanlar arası sosyal ilişkilerde bir değişim söz konusu olmuştur. İnsan faktörünün önemi fark edilerek geçmiş zamanlara göre daha demokratik yaklaşıldığı günümüzde; insan topluluklarının bir amaç uğrunda nasıl birleştirilebileceği konusu toplum içerisindeki kuruluşlarca önemli bir hedef olmuştur. Lider, ortak amaçlara ulaşmak için küme üyelerinin kendine yaptığı olumlu etkiden daha çoğunu onlara yapabilen

<sup>1</sup> Bu çalışma Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda Prof. Dr. Engin Gezer'in danışmanlığında gerçekleştirilen "Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Tarzlarının İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

kişidir (Başaran, 2004). Buna göre, liderliğin önemli öğeleri olarak, 'liderin davranışı', 'izleyenlerin davranışı' ve durumu kuşatan 'çevre' gösterilebilir (Demirci, 2015).

Araştırmacılar liderde bulunması gereken özellikleri şu şekilde belirtmişlerdir: Örgütün zayıf yanlarını örgüt üyelerinin tamamının görülebilmesini sağlayabilmek ve gerekli davranışları geliştirmek. Hissedebilme özelliklerinin güçlü olması, meydana gelebilecek durumları önceden algılayabilmek. Üyelere onların istekleri yerine gerçekten ihtiyaç hissetleri olanakları sunmak. Kendilerini lider yapan özelliklerden faydalanmak, kendilerine has yanlarını grup üyelerine göstermek. Liderler empati kurabilme, çözüm odaklı olma, meydana gelebilecek durumları hissedebilmesi ve kendi farklılıklarından yararlanma gibi özellikleri ile duygusal zekalarını ortaya koymaktadır (Kantos, 2011).

Liderlik tarzları liderin grup üyelerini motive etmede kullandıkları yaklaşımlardır. Liderlik tarzları gruplara, durumlara, organizasyonlara ve grup üyelerine uygun bir şekilde seçilmeli ve uygulanmalıdır. Liderlik tarzı örgütsel amaçlara ulaşmada ve grup üyelerinin etkili çalışmasında önemli bir rol oynamaktadır. Liderler grup içerisinde farklı tarzlarda davranarak takipçilerini bu doğrultuda harekete geçirebilir. Grup üyelerinin performansı üzerindeki etkisi sebebiyle liderlik tarzları, herhangi bir organizasyonun başarılı olup olmamasına etki eden önemli unsurdur (Aunga ve Masare, 2017). Alanyazın incelendiğinde, yeni liderlik kuramları altında karizmatik, dönüşümcü, vizyoner, öğretimsel, etik, serbest bırakıcı, takım, kültürel, otantik, ruhsal, bilgilendirici, hizmetkar, danışman liderlik gibi daha birçok liderlik çeşidi olduğu gözlenmiştir (Dal, 2014).

**Karizmatik Liderlik:** Karizmatik liderlikten ilk bahseden kişi olan Max Weber 1947 yılında, karizmatik liderlik özelliklerine sahip olan kişilerin diğer bireylerden farklı, üstün güç ve niteliklere sahip, ayrıcalıklı insanlar olduklarını söylemiştir (Baltaş, 2006). Karizmatik lider, özgüveni yüksek, her koşulda kendinden emin, etrafını ve yaşantısını kontrol altında tutabilen, belli bir ülküyü benimseyen, başkaları tarafından örnek olan ve esrarengiz duruşuyla hep çekici bir özelliği olan kişidir (Donuk, 2016).

**Dönüşümcü Liderlik:** Dönüşümcü liderliğin temellerini, Bass'ın ve Burns'un teorisine dayanan araştırmalar oluşturmaktadır. Bu teoriye göre, dönüşümcü liderlik dört davranış bileşeninden meydana gelmektedir. Bu bileşenler karizma, entelektüel teşvik, esin ve bireysel ilgidir. Bu bileşenler takipçileri olumlu yönde etkiler (Owen, Hodgson ve Gazzard, 2011).

**Etkileşimci Liderlik:** Etkileşimci liderlik yaklaşımına göre, yönetici ve grup üyeleri arasında karşılıklı bir iletişim olduğu görülmektedir. Bu yaklaşımın liderleri insan davranışları konusunda yeterli bilgiye sahip olan ve bu davranışları en iyi şekilde yorumlayabilen bireyledir (Gül, 2009).

**Vizyoner Liderlik:** Vizyoner liderler, problemlere küresel ve sezgileriyle bakan, yakın çevresinde olan insanların üstüne çıkararak geniş bir bakış açısıyla ufukları görebilen kişilerdir. Bu liderler birlikte çalıştıkları grup üyeleri için daima ilham kaynağı olan liderlerdir (Erdoğan, 2008).

**Kültürel Liderlik:** Schein'e göre kültürel liderler hem grupların içsel bütünleşme hem de dışsal uyum sağlama sorunlarının belirlenmesinde ve çözümünde son derece etkili olan (Güven, 2000), örgütünün kültürünü içinde yaşadığı daha büyük sistemlerin kültürü ile de kaynaştırılması için çalışan kişidir (Erdoğan, 2002).

**Etik Liderlik:** Etik lider evrensel olarak kabul edilen bazı değerlere sahiptir. Bunlar; doğruluk, güvenilirlik, dürüstlük ve sadakat gibi özelliklerdir. Bu özellikleri taşıyan etik bir lider örgüt içerisinde iyiliği yaymaya çalışan, iletişim becerileri güçlü, demokratik yönetim anlayışına sahip, anlayışlı ve kibardır (Yılmaz, 2008).

**Stratejik Liderlik:** Stratejik liderlik, bir kurumu mevcut pozisyonundan en üst düzeyde bulunan noktaya getirebilmek ve bu hususta bireyleri o yöne doğru itebilmektedir. Stratejik liderin elde bulunan imkânları ve fırsatları etkili ve faydalı bir şekilde idare etme donanımına sahip olması gerekir (Sertoğlu, 2010).

**Durumsal Liderlik:** Durumsal liderlikte liderin davranışı iki çeşittir. Bunlar rehberlik ve destekleyici davranışlardır. Lider davranışlar tek yönlü iletişime dayalıdır ve liderlere birlikte çalıştıkları insanlara ne yapmaları gerektiğini söyleyerek ne yapmaları gerektiğini ne zaman ve nerede olduklarını göstermek için yakından takip eder. Bu davranışlar şunları içerir; amaç ve hedefleri tanımlamak, takipçilerin ulaşacağı işleri planlamak ve iş önceliğini söylemek (Koçel, 2003).

Kazanmanın amaç olduğu takım sporlarında birden fazla sporcunun eşgüdümlü bir şekilde hareket ederek bir maçı kazanması kolay olmayabilir. Bu nedenle bir amaç için bir araya gelmiş sporcuların kazanma yarışında ipi göğüsleyebilmeleri için yapılması gerekenleri zamanında doğru bir şekilde yapmaları zaruridir. Takımın üyesi olan bir sporcu yapması gereken eylemi zamanında yapamazsa takımın yenilmesine neden olabilir. Bu nedenle bu sporcuların yönlendirilmesi ve hedefe odaklanması için iyi bir lidere ihtiyaç duyulmaktadır. Akademik anlamda daha işin başında olan Beden Eğitimi Yüksek Okulu öğrencileri üzerinde yapılan bu araştırmanın ileriye dönük olarak sporculara yol göstereceği öngörülmektedir. Bu açıdan bakıldığında bu araştırmanın alan yazına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada amaç; Beden Eğitimi Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik tarzlarını incelemektir.

Alt Problemler:

1. Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik tarzları nasıldır?
2. Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ölçekte ilgili liderlik tarzları puanı ne düzeydedir?
3. Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik tarzları öğrencilerin;
  - a. Cinsiyet
    - 3.a.1. Politik liderlik açısından,
    - 3.a.2. İnsan kaynaklı liderlik açısından,
    - 3.a.3. Karizmatik liderlik açısından
    - 3.a.4. Yapısal liderlik açısından
  - b. Okuduğu bölüm
    - 3.b.1. Politik liderlik açısından,
    - 3.b.2. İnsan kaynaklı liderlik açısından,
    - 3.b.3. Karizmatik liderlik açısından
    - 3.b.4. Yapısal liderlik açısından
  - c. Branşı
    - 3.c.1. Politik liderlik açısından,
    - 3.c.2. İnsan kaynaklı liderlik açısından,
    - 3.c.3. Karizmatik liderlik açısından
    - 3.c.4. Yapısal liderlik açısından

## 2. YÖNTEM

### 2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada; nicel araştırma yaklaşımı içerisinde yer alan tarama metodu kullanılmıştır. Tarama; özünde araştırmacıların bulmayı istediği evrende üzerinde çalışılan kişilerin bir veya daha çok değişkene göre nasıl dağılım gösterdiğinin ortaya çıkarılmasıdır (Çalık, 2019). Bu çalışmada deneklerin verilen ölçekte o anda ilgili düşünceleri belirlenmek istendiği için kesitsel tarama metodu kullanılmıştır. Kesitsel tarama; araştırmada verilerin anlık toplanmasıdır (Çalık, 2019).

### 2.2. Örneklem

Bu çalışmada evreni; Kafkas Üniversitesi Beden Eğitimi Yüksek Okulunda öğrenim gören 915 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada hem seçkisiz hem de kartopu örneklem seçme yönteminden yararlanılmıştır. Seçkisiz örneklem seçme yöntemi; evrende bulunan kişilerin eşit seçilme şansı ile rastgele seçilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Deneklere sosyal ağlar ile ulaşılmaya çalışıldığı için rastgele örneklem seçme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada ayrıca kartopu örneklem seçme yöntemi de kullanılmıştır. Kartopu örneklem seçme yöntemi; yapılacak araştırma doğrultusunda konu ile ilgili zengin bilgiye sahip kişi veya kişiler bulunduktan sonra “Konuyla alakalı olarak kim veya kimleri önerirsiniz?” sorusu yöneltilerek kişilerin tespit edilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Çalışmaya 330 denek dâhil olmuştur bu da evrenin %36.6’sına karşılık gelmektedir. Deneklerin demografik bilgisi Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Deneklerin Demografik Bilgisi

Cinsiyet	f	%
Erkek	188	57
Kadın	142	43
Toplam	330	100
<b>Bölüm</b>		
Öğretmen	117	35.5
Antrenörlük	100	30.3
Spor Yöneticiliği	113	34.2
Toplam	330	100
<b>Branş</b>		
Bireysel Spor	179	54.2
Takım Sporu	151	45.8
Toplam	330	100

Tablo 1 incelendiğinde deneklerin; 188 (%57) erkek, 142 (%43) kadın olduğu, 117 (%35.5) öğretmenlik, 100 (%30.3) antrenörlük, 113 (%34.2) spor yöneticiliği bölümünde okuduğu, 179 (%54.2) bireysel spor, 151 (%45.8) takım sporu branşında olduğu görülmektedir.

### 2.3. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak Dursun, Günay ve Yenel (2019) tarafından geliştirilen “Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin birinci kısmında deneklerin kişisel bilgileri, ikinci kısmında ise ölçek maddeleri yer almaktadır. Ölçek çalışması 503 üniversite öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Ölçeğin Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) katsayısı 0.87 ve Barlet Sphericity testi ki kare değeri ise 2735,321 çıkmıştır. Son hali 19 maddeden oluşan bu ölçeğin “Politik Liderlik, İnsan Kaynaklı Liderlik, Karizmatik Liderlik ve Yapısal Liderlik” olmak üzere dört boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alpha ( $\alpha$ ) değeri .85 çıkmıştır. Yapılan bu araştırmada ise Cronbach alfa katsayısı .968 çıkmıştır. Bu bulgu ışığında ölçeğin güvenilir olduğu görülmektedir.

Çalışmada veriler; sosyal paylaşım ağları marifetiyle pandemi durumu göz önüne alınarak Google Form aracılığıyla online toplanmıştır. Bu şekilde hem pandemi sürecine dikkat edilmiş hem de veriler iki haftalık gibi kısa bir sürede toplanmıştır. Uzak yerlerde bulunan kişilerle internet aracılığıyla araştırma yapılabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). İnternet ile yapılan araştırmalarda araştırmacı ile denek karşı karşıya gelmemekte ve bu nedenle denek sorulara daha rahat yanıt verebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Kafkas Üniversitesi Beden Eğitimi Yüksek Okulu öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bu çalışmada bir deneğin ölçeğe cevap verme süresi ortalama yedi dakika sürdüğü pilotlama sonrasında anlaşılmıştır. Ölçek lider tarzı soru dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ölçek Liderlik Tarzı Soru Dağılımı

Liderlik Tarzları	Ölçekteki Madde Sırası
Politik Liderlik	3, 6, 9, 10, 11
İnsan Kaynaklı Liderlik	2, 8, 12, 14, 17
Karizmatik Liderlik	13, 15, 16, 18, 19
Yapısal Liderlik	1, 4, 5, 7

### 2.4. Verilerin Analizi

Ölçekten elde edilen veriler araştırma soruları çerçevesinde analiz edilmiştir. Veriler SPSS 20.0 bilgisayar paket programından yararlanılarak analiz edilmiştir. Veriler üzerinde yüzde, frekans, aritmetik ortalama, T-testi ve ANOVA testi yapılmıştır. Nicel verilerin çözümlenmesinde olguları tanımlamak ve açıklamak için veriler sayısal şekilde ifade edilmektedir (Özsevgeç, 2019).

Ölçekten gelen veriler üzerinde analiz yapılmadan önce verilerin normal dağılıp dağılmadığını anlamak için normallik analizi yapılmıştır. Normallik analizi sonucunda çarpıklık katsayısı 1.284, basıklık katsayısı ise .630 olduğu tespit edilmiştir. Bir veri grubunda çarpıklık ve basıklık katsayısının -1.5 ile +1.5 arasında olduğunda normallik şartını sağladığı konusunda bir görüş birliği bulunmaktadır (Can, 2016; akt. Özsevgeç, 2019). Kurtosis ve Skewness katsayıları -1.5 ile +1.5 aralığında ise verinin normal dağılım gösterdiğinden söz edilebilir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu bilgiler ışığında elde edilen veri grubunun normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir. Buna göre veriler üzerinde yapılan analizler parametrik dağılımlar için kullanılan analizlerden faydalanılmıştır.

### 3. BULGULAR

Araştırmanın 1. Sorusu; “Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik tarzları nasıldır?” şeklindedir. Bu araştırma sorusuna yanıt bulmak için veriler üzerinde yüzde ve frekans analizi yapılmıştır. Analiz sonucu Tablo 3’te verilmiştir.

**Tablo 3.** Deneklerin Liderlik Tarzları Dağılım Sonucu

Liderlik Tarzları	Ölçekteki Madde Sırası	Alınan Puan Ortalaması
Politik Liderlik	3, 6, 9, 10, 11	3.58
İnsan Kaynaklı Liderlik	2, 8, 12, 14, 17	3.99
Karizmatik Liderlik	13, 15, 16, 18, 19	3.64
Yapısal Liderlik	1, 4, 5, 7	3.89

Deneklerin ölçek maddelerine göre verdikleri yanıtlar çerçevesinde en yüksek olan 3.99 alınan puan ortalaması ile İnsan Kaynaklı Liderlik tarzını kabul ettikleri görülmüştür. Deneklerin ikinci olarak ise; 3.89 aritmetik ortalama ile “Yapısal Liderlik” tarzını kabul ettikleri görülmüştür.

Araştırmanın 2. Sorusu; “Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik tarzları ne düzeydedir?” şeklindedir. Bu araştırma sorusuna yanıt bulmak için yüzde ve frekans analizinden yararlanılmıştır. Analiz sonucu Tablo 4’te verilmiştir.

**Tablo 4.** Liderlik Tarzı Ölçeğine Verilen Puan Düzeyi Sonucu

Denekler	n	Minumum Puan	Maksimum Puan	$\bar{X}$	ss
Katılımcılar	330	19	95	69.478	22.72

Tablo 4 incelendiğinde deneklerin ölçeğe verdiği puan ortalamasının 69.478 çıktığı görülmektedir. Buna göre deneklerin ölçeğe ortalamasının üstünde bir puan verdikleri görülmektedir.

Araştırmanın 3.a.1.sorusu; “Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile Politik liderlik tarzı arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklindedir.

**Tablo 5.** Cinsiyete Göre Politik Liderlik Tarzı Sonucu

Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	P
Erkek	188	3.52	1.09	328	1.194	.233
Kadın	142	3.66	.96			

Tablo 5 incelendiğinde; deneklerin cinsiyet değişkeni göre politik liderlik tarzı açısından anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ( $p=.233$ ,  $p>.05$ ). Yani deneklerin cinsiyet değişkeni açısından politik liderlik tarzı puanları benzerdir. Ancak az da olsa kadın deneklerin Politik liderlik puan ortalaması ( $\bar{X}=3.66$ )erkek deneklere nazaran fazla çıkmıştır.

Araştırmanın 3.a.2. Sorusu “Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile insan kaynaklı liderlik tarzı arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklindedir.

**Tablo 6.** Cinsiyete Göre İnsan Kaynaklı Liderlik Tarzı Sonucu

Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	P
Erkek	188	3.89	1.11	328	1.98	.048
Kadın	142	4.12	.91			

Tablo 6 incelendiğinde; cinsiyet değişkeni açısından insan kaynaklı liderlik tarzı arasında anlamlı bir farka rastlanmıştır ( $p=.048$ ,  $p<.05$ ) olup; aritmetik ortalamalar incelendiğinde kadın deneklerin lehine ( $\bar{X}=4.12$ ) olduğu görülmüştür.

Araştırmanın 3.a.3. Sorusu “Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile karizmatik liderlik tarzı arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklindedir.

**Tablo 7.** Cinsiyete Göre Karizmatik Liderlik Tarzı Sonucu

Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	P
Erkek	188	3.59	.95	328	1.29	.196
Kadın	142	3.72	.89			

Tablo 7 incelendiğinde; deneklerin cinsiyet değişkeni ile Karizmatik liderlik tarzı açısından anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ( $p=.196$ ,  $p>.05$ ). Yani deneklerin cinsiyet değişkeni açısından Karizmatik Liderlik Tarzı puanları benzerdir. Ancak kadın deneklerin Karizmatik Liderlik Tarzı puan ortalaması ( $\bar{X}=3.72$ ) erkek deneklerin puan ortalamasından fazla çıkmıştır.

Araştırmanın 3.a.4. Sorusu; “Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile Yapısal Liderlik Tarzı arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklindedir.

**Tablo 8.** Cinsiyete Göre Yapısal Liderlik Tarzı Sonucu

Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	P
Erkek	188	3.80	1.22			
Kadın	142	4.02	.95	328	1.77	.077

Tablo 8 incelendiğinde; deneklerin cinsiyet değişkeni ile Yapısal liderlik tarzı açısından anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ( $p=.077$ ,  $p>.05$ ). Yani deneklerin cinsiyet değişkeni açısından Yapısal Liderlik Tarzı puanları benzerdir. Ancak kadın deneklerin Yapısal Liderlik Tarzı puan ortalaması ( $\bar{X}=4.02$ ) erkek deneklerin puan ortalamasından fazla çıkmıştır.

Araştırmanın 3.b.1. Sorusu; “Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin okuduğu bölüm ile Politik Liderlik Tarzı arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklindedir.

**Tablo 9.** Okuduğu Bölüme Göre Politik Liderlik Tarzı Sonucu

Yaş Aralığı	n	$\bar{X}$	SS
Öğretmenlik	117	3.63	.98
Antrenörlük	100	3.52	1.12
Spor Yöneticiliği	113	3.59	1.01
Toplam	330	3.58	1.03

ANOVA Testi			
Varyansın Kaynağı	sd	F	P
Gruplar arası	2		
Gruplar içi	327	.30	.73
Toplam	329		

Tablo 9 incelendiğinde; deneklerin okuduğu bölüm ile Politik Liderlik Tarzı arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ( $p=.73$ ,  $p>.05$ ). Yani deneklerin okuduğu bölüm değişkeni açısından Politik Liderlik Tarzı puanları benzerdir. Ancak az da olsa öğretmenlik bölümünde okuyan deneklerin Politik Liderlik Tarzı puan ortalamasınının ( $\bar{X}=3.63$ ) diğer bölümlerde okuyan deneklerin puan ortalamasından fazla çıkmıştır.

Araştırmanın 3.b.2. Sorusu; “Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin okuduğu bölüm ile İnsan Kaynaklı Liderlik Tarzı arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklindedir.

**Tablo 10.** Okuduğu Bölüme Göre İnsan Kaynaklı Liderlik Tarzı Sonucu

Yaş Aralığı	$\bar{X}$ n	SS
Öğretmenlik	117	4.1
Antrenörlük	100	3.92
Spor Yöneticiliği	113	4.03
Toplam	330	3.99

ANOVA Testi			
Varyansın Kaynağı	sd	F	P
Gruplar arası	2		
Gruplar içi	327	.368	.69
Toplam	329		

Tablo 10 incelendiğinde; deneklerin okuduğu bölüm değişkeni ile İnsan Kaynaklı Liderlik Tarzı arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ( $p=.69$ ,  $p>.05$ ). Yani deneklerin okuduğu bölüm değişkeni açısından İnsan Kaynaklı Liderlik Tarzı puanları benzerdir. Ancak az da olsa öğretmenlik bölümünde okuyan deneklerin İnsan Kaynaklı Liderlik Tarzı puan ortalamasınının ( $\bar{X}=4.1$ ) diğer bölümlerde okuyan deneklerin puan ortalamasından fazla çıkmıştır.

Araştırmanın 3.b.3. Sorusu; “Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin okuduğu bölüm ile Karizmatik Liderlik Tarzı arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklindedir.

Tablo 11. Okuduğu Bölüme Göre Karizmatik Liderlik Tarzı Sonucu

Yaş Aralığı	$\bar{X}$	n	SS
Öğretmenlik	117	3.65	.87
Antrenörlük	100	3.56	.99
Spor Yöneticiliği	113	3.71	.92
Toplam	330	3.64	.92

ANOVA Testi			
Varyansın Kaynağı	sd	F	P
Gruplar arası	2		
Gruplar içi	327	.76	.46
Toplam	329		

Tablo 11 incelendiğinde; deneklerin okuduğu bölüm değişkeni ile Karizmatik Liderlik Tarzı açısından anlamlı bir farka rastlanmamıştır ( $p=.46$ ,  $p>.05$ ). Yani deneklerin okuduğu bölüm değişkeni açısından Karizmatik Liderlik Tarzı puanları benzerdir. Ancak az da olsa spor yöneticiliği bölümünde okuyan deneklerin Karizmatik Liderlik Tarzı puan ortalamasının ( $\bar{X}=3.71$ ) diğer bölümlerde okuyan deneklerin puan ortalamasından fazla çıkmıştır.

Araştırmanın 3.b.4. Sorusu; “Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin okuduğu bölüm ile Yapısal liderlik tarzı arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklindedir.

Tablo 12. Okuduğu Bölüme Göre Yapısal Liderlik Tarzı Sonucu

Yaş Aralığı	$\bar{X}$	n	SS
Öğretmenlik	117	3.98	1.07
Antrenörlük	100	3.83	1.20
Spor Yöneticiliği	113	3.86	1.09
Toplam	330	3.89	1.12

ANOVA Testi			
Varyansın Kaynağı	sd	F	P
Gruplar arası	2		
Gruplar içi	327	.52	.59
Toplam	329		

Tablo 12 incelendiğinde; deneklerin okuduğu bölüm ile Yapısal Liderlik Tarzı arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ( $p=.59$ ,  $p>.05$ ). Yani deneklerin okuduğu bölüm değişkeni açısından Yapısal Liderlik puanları benzerdir. Ancak az da olsa öğretmenlik bölümünde okuyan deneklerin Yapısal Liderlik Tarzı puan ortalamasının ( $\bar{X}=3.98$ ) diğer bölümlerde okuyan deneklerin puan ortalamasından fazla çıkmıştır.

Araştırmanın 3.c.1. Sorusu; “Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin branşı ile Politik Liderlik tarzı arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklindedir.

Tablo 13. Öğrencilerin Branşına Göre Politik Liderlik Tarzı Sonucu

Branşı	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	P
Bireysel Spor	179	3.66	.92	328	1.52	.128
Takım Spor	151	3.49	1.15			

Tablo 13 incelendiğinde; deneklerin branşı ile Politik Liderlik Tarzı arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ( $p=.128$ ,  $p>.05$ ). Yani deneklerin branşı ile Politik Liderlik Tarzı puanları benzerdir. Ancak deneklerin liderlik tarzları aritmetik ortalamalarına bakıldığında az da olsa bireysel sporun aritmetik ortalamasının ( $\bar{X}=3.66$ ) takım sporuna göre fazla çıktığı görülmüştür.

Araştırmanın 3.c.2. Sorusu; “Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin branşı ile İnsan Kaynaklı Liderlik Tarzı arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklindedir.

Tablo 14. Öğrencilerin Branşına Göre İnsan Kaynaklı Liderlik Tarzı Sonucu

Branşı	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	P
Bireysel Spor	179	4.02	1.02	328	.628	.531
Takım Spor	151	3.95	1.151.06			

Tablo 14 incelendiğinde; deneklerin branşı ile İnsan Kaynaklı Liderlik Tarzı arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ( $p=.531$ ,  $p>.05$ ). Yani deneklerin branşı ile İnsan Kaynaklı Liderlik Tarzı puanları benzerdir. Ancak deneklerin liderlik tarzları aritmetik ortalamalarına bakıldığında az da olsa bireysel sporla uğraşan deneklerin aritmetik puan ortalamasının ( $\bar{X}=4.02$ ) takım sporu ile uğraşan deneklere göre fazla çıktığı görülmüştür.

Araştırmanın 3.c.3. Sorusu; “Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin branşı ile Karizmatik Liderlik Tarzı arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklindedir.

**Tablo 15.** Öğrencilerin Branşına Göre Karizmatik Liderlik Tarzı Sonucu

Branşı	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	P
Bireysel Spor	179	3.73	.88	328	1.86	.063
Takım Spor	151	3.54	.96			

Tablo 15 incelendiğinde; deneklerin branşı ile Karizmatik Liderlik Tarzı arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ( $p=.063$ ,  $p>.05$ ). Yani deneklerin branşı ile Karizmatik Liderlik Tarzı puanları benzerdir. Ancak deneklerin liderlik tarzları aritmetik puan ortalamalarına bakıldığında az da olsa bireysel sporla uğraşan deneklerin aritmetik puan ortalamasının ( $\bar{X}=3.73$ ) takım sporu ile uğraşan deneklere göre fazla çıktığı görülmüştür.

Araştırmanın 3.c.4. Sorusu; “Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin branşı ile Yapısal Liderlik Tarzı arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklindedir.

**Tablo 16.** Öğrencilerin Branşına Göre Yapısal Liderlik Tarzı Sonucu

Branşı	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	P
Bireysel Spor	179	3.92	1.02	328	.535	.593
Takım Spor	151	3.86	1.23			

Tablo 16 incelendiğinde; deneklerin branşı ile Yapısal Liderlik Tarzı arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ( $p=.593$ ,  $p>.05$ ). Yani deneklerin branşı ile Yapısal Liderlik Tarzı puanları benzerdir. Ancak deneklerin liderlik tarzlarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında az da olsa bireysel sporla uğraşan deneklerin aritmetik puan ortalamasının ( $\bar{X}=3.92$ ) Takım sporu ile uğraşan deneklere göre fazla çıktığı görülmüştür.

#### 4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik tarzları incelendiğinde deneklerin en çok İnsan Kaynaklı Liderlik Tarzını benimsediği, bunun insan kaynaklı değişimlerin bir sonucu olabileceği neticesi çıkarılmıştır. Güngör (2016) yaptığı bir araştırmasında bu araştırmaya paralel olarak katılımcıların İnsan kaynaklı Liderlik tarzı kabul ettiklerini bulmuştur. Bu durum değişen koşullar çerçevesinde, insan faktörünün öneminin fark edilmesi ile deneklerin bu liderlik tarzını benimsemiş olabileceği yorumu getirilebilir. Öğretmen adayların liderlik yönelimlerinin belirlenmesine yönelik bir araştırmada İnsan Kaynaklı Liderlik Tarzı puanının diğer liderlik tarzları puanlarına göre fazla çıkmıştır (Arslan ve Uslu, 2014; Özkan, 2012). Güngör (2016) insanlar etrafında bulunan kişileri destekleyen, onlarla karşılıklı iyi ilişkiler kuran, değişik fikirlere açık olan bireylerdir. Deneklerin ikinci olarak da  $\bar{X}=3.89$  puan ortalaması ile Yapısal liderlik tarzını kabul ettikleri ortaya çıkmıştır. Bilhassa yapısal değişikliklerin başarıya ulaşmasında insan ilişkilerinin önemi dikkate alındığında bu iki liderlik tarzının birbirini etkilemesi söz konusu olabilir. Bu iki liderlik tarzı arasındaki ilişki incelendiğinde İnsan kaynaklı liderlik tarzı ile Yapısal liderlik tarzı arasındaki korelasyon katsayısının .845 çıktığı görülmüştür. Bu durum bu iki değişken arasındaki ilişkinin yüksek olduğunun bir kanıtı olarak gösterilebilir.

Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik tarzları puanı incelendiğinde yapılan analizler ile Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ortalamasının üstünde bir puanlama yaptıkları görülmüştür. Bu da öğrencilerin liderlik tarzlarını önemsediklerinin bir sonucudur. Deneklerin ölçeğe verdiği puan ortalamasının  $\bar{X}=69.478$  çıktığı görülmektedir. Buradan deneklerin ölçeğe ortalamasının üstünde bir puan verdikleri görülmektedir. Bu da deneklerin liderlik kavramını önemsediklerinin bir kanıtı olarak gösterilebilir. Özellikle de insan ilişkilerinin giderek önemsendiği bu çağda çıkan bu sonuç, insani değerlerin önemsendiğinin bir kanıtı olarak gösterilebilir. Ancak Güngör’ün (2016) yaptığı bir çalışmada



katılımcıların liderlik puanını ortalama bir düzeyde olduğunu bulmuştur. Bu durum araştırma yapılan denekler veya veri toplama araçlarından kaynaklanmış olabilir.

Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik tarzları (Politik Liderlik Tarzı, İnsan Kaynaklı Liderlik tarzı, Karizmatik Liderlik Tarzı ve Yapısal Liderlik tarzı) öğrencilerin cinsiyet değişkenine yapılan analizler sonucunda İnsan Kaynaklı Liderlik tarzı arasında anlamlı bir farka rastlanmıştır (p=048) olup; aritmetik ortalamalar incelendiğinde kadın deneklerin lehine ( $\bar{X}=4.12$ ) olduğu görülmüştür. Kadın deneklerin daha dışa dönük, sosyal ilişkilerde daha iyi oldukları yorumu getirilebilir. Dört liderlik tarzında kadın deneklerin puan ortalamalarının erkeklere nazaran fazla çıkmıştır. Bu durum kadınların erkeklere nazaran daha sevecen, daha cana yakın, daha iyi ilişkiler kurabilen yapısının bir sonucu olabilir.

Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik tarzları öğrencilerin okuduğu bölüm değişkeni incelendiğinde yapılan analizler sonucunda okuduğu bölüm ile liderlik tarzları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Bu durum okuduğu bölüm değişkeninin liderlik tarzlarını yeterince etkilemediği sonucu çıkarılabilir. Ancak az da olsa öğretmenlik bölümünde okuyan deneklerin politik, İnsan Kaynaklı Liderlik, yapısal liderlik aritmetik ortalamasının diğer bölümlerden daha yüksek olduğu, spor yöneticiliği bölümünde okuyan deneklerin ise karizmatik liderlik tarzı aritmetik puan ortalamasının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik tarzları öğrencilerin branş değişkeni incelendiğinde yapılan analizler sonucunda branş ile liderlik tarzları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Ancak puan ortalamalara bakıldığında az da olsa tüm liderlik tarzlarında bireysel spor tercih edilmiştir. Bu durum öğrencilerin bireysel olarak karar vermeyi tercih ettikleri sonucudur.

#### KAYNAKÇA

- Arslan, H., ve Uslu, B. (2014). Öğretmen Adaylarının Liderlik Yönelimlerinin İncelenmesi. *E-Journal of Educational Research*. 5(1), 42-60.
- Aunga, D. A. ve Masare, O. (2017). Effect of leadership styles on teacher's performance in primary schools of Arusha district Tanzania. *International Journal of Educational Policy Research and Review*, 4(4), 45-52.
- Baltaş, Z. (2006). *İnsanın dünyasını aydınlatan ve işine yansıyan ışık: Duygusal zekâ*.
- Başaran, İ., E. (2004). *Yönetimde insan ilişkileri*. Ankara: Nobel Basımevi.
- Çalık, M. (2019). Tarama yöntemi (Editör: Orhan Karamustafaoğlu). *Eğitimde araştırma yöntemleri (140-161)*. Ankara:Pegem Yayıncılık.
- Dal, L. (2014) Hizmetkâr Liderlik ile Lider-Üye Etkileşimi Arasındaki İlişki: Bir Devlet Üniversitesinde Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.
- Demirci, K. (2015). Önderlik Kuramları ve Dönüştürücü Önderlik İlişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(3).
- Donu Owen, H., Hodgson, V., ve Gazzard, N. (2011). *Liderlik el kitabı* (M. Çelik, Çev.). İstanbul: Optimist.
- Dursun, M., Günay, M. ve Yenel, İ. F. (2019). Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(2),333-347.
- Erdoğan, İ. (2008). *Eğitim ve okul yönetimi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Güven, T. (2000). Vizyoner liderlik ve takım oluşturmada liderin vizyonunun rolü. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s.34.
- Erdoğan, İ. (2002). Eğitimde değişim yönetimi. Pegem A Yayıncılık, Ankara, ss.48-50.
- Gül, İ. (2009). Okul Yöneticilerinin Liderlik Yaklaşımlarının Okul- Çevre İlişkileri Üzerinde Etkisinin Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güngör, N. B. (2016). *Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Epistemolojik İnançları ile Liderlik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi)*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Kantos, Z. E. (2011). Örgüt Metaforlarında Liderlik: Kavramsal Bir Çözümleme. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 135-158.
- Koçel, T. (2003). *İşletme yöneticiliği*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Tabachnick, B. G. And Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Boston, Pearson.
- Özkan, N. (2012). *Hemşirelik Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri Ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi)*. İstanbul Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özsevgeç, T. (2019). Nicel veri toplama teknikleri (Editör. Orhan Karamustafaoğlu). *Eğitimde araştırma yöntemleri (83-110)*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (11.baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. (2008). *Eğitim yönetiminde değerler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

